
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Ορισμός της έννοιας της επιχείρησης και οι μορφές αυτής

Δημόσιες επιχειρήσεις είναι εκείνες των οποίων ιδιοκτήτης θεωρείται το κοινωνικό σύνολο και την εκπροσώπηση του κοινωνικού συνόλου έχει αναλάβει το κράτος.

Διακρίνονται σε *Δημόσιους Οργανισμούς* και *Δημόσιες Επιχειρήσεις*. Οι Δημόσιοι Οργανισμοί είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) και περιλαμβάνουν Υπουργεία, Υπηρεσίες Υπουργείων, Εφορείες, Τελωνεία, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σε όλες τους τις βαθμίδες, κλπ. Οι Δημόσιοι Οργανισμοί αποτελούν την Κεντρική Διοίκηση της Ελλάδας. Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις διακρίνονται από τους Δημόσιους Οργανισμούς γιατί παράγουν προϊόντα και Υπηρεσίες από τα οποία έχουν έσοδα και πολλές φορές προκύπτουν και κέρδη. Οι Δημόσιες

Επιχειρήσεις είναι συνήθως Ν.Π.Ι.Δ. και μπορούμε να αναφέρουμε χαρακτηριστικά παραδείγματα όπως είναι η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ), ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδας (ΟΤΕ), τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ), ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) και η Εταιρεία Υδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ).

Ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι αυτές των οποίων οι ιδιοκτήτες είναι ιδιώτες και έχουν ως αντικειμενικό τους σκοπό τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Είναι δηλαδή κερδοσκοπικές οικονομικές μονάδες.

Από νομική πλευρά οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε *Ατομικές* και *Εταιρικές*.

Οι *Ατομικές Επιχειρήσεις* είναι εκείνες που ο ιδιοκτήτης τους είναι ένα μόνο άτομο του οποίου η Επαγγελματική Δραστηριότητα ταυτίζεται με την δραστηριότητα της επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή ο ιδιοκτήτης έχει και την ευθύνη για τη λήψη όλων των αποφάσεων.

Οι *Εταιρικές Επιχειρήσεις* προέρχονται από τη σύμπραξη δύο τουλάχιστον ατόμων και διακρίνονται σε *Προσωπικές Εταιρείες* και σε *Κεφαλαιουχικές Εταιρείες*. Οι προσωπικές εταιρείες μπορεί να είναι είτε Ομόρρυθμες είτε Ετερόρρυθμες. Οι *Ομόρρυθμες Εταιρείες* δημιουργούνται από δύο τουλάχιστον *Ομόρρυθμους Εταίρους*. Με καταστατικό που υποβάλλεται στο Πρωτοδικείο προσδιορίζονται οι όροι συνεργασίας, το αρχικό κεφάλαιο, το αντικείμενο δραστηριότητας, ο τρόπος συμμετοχής στα κέρδη, η επωνυμία της εταιρείας, η έδρα και η διάρκεια της εταιρείας. Σε αυτή τη νομική μορφή όλοι οι εταίροι ευθύνονται με όλη τους την περιουσία για τις υποχρεώσεις της εταιρείας. Οι *Ετερόρρυθμες Εταιρείες* σχηματίζονται από δύο τουλάχιστον άτομα αλλά έχουν διαφορετικές ευθύνες. Ένας οι περισσότεροι εταίροι είναι *Ομόρρυθμοι Εταίροι* και έχουν απεριόριστη ευθύνη (με όλη τους την περιουσία) για τις υποχρεώσεις της εταιρείας και επιπλέον ένας οι περισσότεροι εταίροι είναι *Ετερόρρυθμοι Εταίροι* και των οποίων η ευθύνη είναι μέχρι του ύψους του κεφαλαίου συμμετοχής τους στην εταιρεία. Το καταστατικό των Ετερόρρυθμων Εταιρειών υποβάλλεται στο Πρωτοδικείο, όπως γίνεται και στις Ομόρρυθμες Εταιρείες. Σε

αμφότερες τις Ομόρρυθμες και Ετερόρρυθμες Εταιρείες δεν υπάρχει ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο για την ίδρυση τους.

Οι **Κεφαλαιουχικές Εταιρείες** διακρίνονται σε **Ανώνυμες Εταιρείες** και σε **Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης**. Οι Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) ιδρύονται από δύο τουλάχιστον άτομα τα οποία ονομάζονται μέτοχοι και η ευθύνη των οποίων είναι μέχρι του ύψους του κεφαλαίου που έχουν συνεισφέρει. Το κεφάλαιο της εταιρείας διαιρείται σε μετοχές. Το πλήθος των μετοχών πολλαπλασιαζόμενο με την ονομαστική τους αξία ισοδυναμεί με το κεφάλαιο της εταιρείας. Στον κάθε μέτοχο αναλογούν τόσες μετοχές όσο και το ποσοστό συμμετοχής του στο κεφάλαιο. Τα κέρδη που μοιράζονται στο τέλος κάθε χρήσης αναλογούν στο ποσοστό συμμετοχής των εταίρων στο κεφάλαιο. Το κέρδος που αναλογεί σε κάθε μετοχή ονομάζεται μέρισμα. Το καταστατικό των ανωνύμων εταιρειών δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο Τεύχος Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (ΤΑΕ-ΕΠΕ). Οι Ανώνυμες Εταιρείες διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο εκλέγεται από την ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων. Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζει τον Γενικό Διευθυντή ή/και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Στις δημόσιες Ανώνυμες Εταιρείες το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζεται με υπουργική απόφαση.

Οι **Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης** (ΕΠΕ) ιδρύονται, όπως και οι ΑΕ, από δύο ή περισσότερα άτομα και η ευθύνη των οποίων είναι περιορισμένη (μέχρι του ύψους του κεφαλαίου που έχουν συνεισφέρει). Το κεφάλαιο αποτελείται από ίσα εταιρικά μερίδια, τα οποία διανέμονται στους εταίρους με τρόπο, ώστε να αναλογούν στη συνεισφορά τους στο εταιρικό κεφάλαιο. Οι Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης, σε αντιδιαστολή με τις ΑΕ, δεν μπορούν να εισαχθούν στο χρηματιστήριο και ως εκ τούτου τα μερίδια, σε αντιδιαστολή με τις μετοχές, δεν έχουν μεταβλητή χρηματιστηριακή αξία (χρηματιστηριακή τιμή) και μπορούν να μεταβιβασθούν μόνο κατόπιν συμβολαιογραφικής πράξης και αντίστοιχης τροποποίησης καταστατικού. Το καταστατικό των Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης καθώς και κάθε τροποποίησή του δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο Τεύχος Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (ΤΑΕ-ΕΠΕ). Μια ακόμη διαφορά των ΑΕ από τις ΕΠΕ είναι οι ελαφρά απλούστερες διαδικασίες διαχείρισης που έχουν οι ΕΠΕ.

Ειδική κατηγορία των Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης αποτελούν οι **Μονοπρόσωπες ΕΠΕ** στις οποίες υπάρχει ένας μοναδικός εταίρος.

Η λειτουργία των Επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους καταθέτουν τις δραστηριότητες τους σε ορισμένες λειτουργίες. Οι λειτουργίες αυτές είναι: Παραγωγική Λειτουργία, Εμπορική Λειτουργία, Οικονομική Λειτουργία και Διοικητική Λειτουργία.

Η **Παραγωγική Λειτουργία** περιλαμβάνει την οργάνωση της παραγωγής (ή προετοιμασία της εργασίας), την καθ'εαυτού παραγωγή (εκτέλεση της εργασίας) και τον ποιοτικό έλεγχο της παραγωγής. Στην **οργάνωση της παραγωγής** περιλαμβάνονται οι μελέτες για τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων (ανθρώπων, μηχανημάτων, πρώτων υλών, κλπ), η τεχνική προετοιμασία (εγκατάσταση και συντήρηση μηχανημάτων και εξοπλισμού) και η διοικητική προετοιμασία (προσδιορισμός απαιτήσεων σε πρώτες ύλες και αναλώσιμα υλικά). Η **παραγωγή** δεν είναι τίποτε άλλο παρά η καθημερινή εκτέλεση των βημάτων της παραγωγικής διαδικασίας όπως αυτά έχουν προσδιορισθεί στην οργάνωση της παραγωγής. Ο **ποιοτικός έλεγχος** περιλαμβάνει (συνήθως) δειγματοληπτικό έλεγχο των παραγομένων προϊόντων ως προς την τήρηση των προδιαγραφών κατασκευής τους.

Η **Εμπορική Λειτουργία** περιλαμβάνει τις Αγορές και Προμήθειες, τη Διαχείριση Αποθεμάτων, το Μάρκετινγκ και τις Πωλήσεις. Στις **Αγορές και Προμήθειες** περιλαμβάνονται η επιλογή προμηθευτών, ο προγραμματισμός των παραγγελιών και η παραλαβή των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών. Στη **Διαχείριση Αποθεμάτων** περιλαμβάνεται η παρακολούθηση της αποθήκης και η απογραφή και αποτίμηση εμπορευμάτων, προϊόντων, πρώτων υλών, αναλωσίμων και λοιπών υλικών. Στο **Μάρκετινγκ και τις Πωλήσεις** περιλαμβάνονται η δημιουργία δικτύου πωλήσεων, η έρευνα της αγοράς και του ανταγωνισμού, ο προσδιορισμός των τιμών και η διαφήμιση των προϊόντων της επιχείρησης.

Στην **Οικονομική Λειτουργία** της επιχείρησης περιλαμβάνονται: η παρακολούθηση των εσόδων και των εξόδων, ο υπολογισμός του αποτελέσματος εκμετάλλευσης (κέρδη/ζημιές από την δραστηριότητα της επιχείρησης) αλλά και του αποτελέσματος χρήσεως (που προκύπτει τόσο από τη δραστηριότητα της επιχείρησης αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως για παράδειγμα είναι οι ζημιές από πώληση παγίων και τα φορολογικά πρόστιμα), ο υπολογισμός του φόρου, οι δοσοληψίες της επιχείρησης με τις τράπεζες (δάνεια, λογαριασμοί καταθέσεων), η σύνταξη και η έγκριση προϋπολογισμού, κλπ.

Η **Διοικητική Λειτουργία** της επιχείρησης περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων, τη μισθοδοσία και διαχείριση του προσωπικού, τη διαχείριση της αλληλογραφίας, την εποπτεία της γραμματείας και του πρωτοκόλλου, κλπ.

Πέρα από τις προαναφερθείσες λειτουργίες των επιχειρήσεων που συνδυάζονται κατά ένα ιεραρχικό τρόπο, υπάρχουν και άλλες υπηρεσίες οι οποίες συνήθως βρίσκονται σε άμεση σχέση με τη Γενική Διεύθυνση της επιχείρησης. Αυτές είναι η **Νομική Υπηρεσία** και η **Υπηρεσία Πληροφορικής**.

Εφαρμογές Πληροφορικής για τη λειτουργία των επιχειρήσεων

Η Υπηρεσία Πληροφορικής είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία εφαρμογών πληροφορικής που υποστηρίζουν την παραγωγική, την εμπορική, την οικονομική και τη διοικητική λειτουργία της επιχείρησης. Αναλυτικά οι εφαρμογές αυτές μπορεί να είναι:

Εφαρμογές Παραγωγής

- Έλεγχος Παραγωγής
- Αναλυτική Λογιστική
- Βιομηχανική Κοστολόγηση

Εφαρμογές Πωλήσεων

- Λογιστική Πελατών – Εισπράξεις
- Τιμολόγηση

- Παραγγελίες από Πελάτες

Εφαρμογές Αγορών

- Παρακολούθηση Αποθηκών
- Λογιστική Προμηθευτών – Πληρωμές
- Παραγγελίες προς Προμηθευτές

Οικονομικές Εφαρμογές

- Γενική Λογιστική
- Μισθοδοσία (Pay Roll)
- Διενέργεια Διαγωνισμών
- Προϋπολογισμός

Διοικητικές Εφαρμογές

- Συστήματα Λήψης Αποφάσεων (Decision Support System – DSS)
- Διαχείριση Προσωπικού (Human Resources Management – HRM)
- Ηλεκτρονικό Πρωτόκολλο
- Αυτοματισμός Γραφείου

Παραστατικά και Βιβλία των επιχειρήσεων

Τα κυριότερα **παραστατικά** που εκδίδουν οι επιχειρήσεις κατά την επιτέλεση της Εμπορικής λειτουργίας τους είναι: Δελτίο Αποστολής, Τιμολόγιο Πώλησης, Δελτίο Αποστολής – Τιμολόγιο, Πιστωτικό Τιμολόγιο Πώλησης, Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών, Πιστωτικό Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών, Απόδειξη Λιανικής Πώλησης, Απόδειξη Επιστροφής, Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών, Δελτίο Ποσοτικής Παραλαβής.

Τα κυριότερα **βιβλία** που τηρούν οι επιχειρήσεις για την επιτέλεση της Οικονομικής λειτουργίας τους είναι: Γενικό Ημερολόγιο, Ημερολόγιο Εγγραφών Ισολογισμού, Βιβλίο Ισοζυγίων, Γενικό Καθολικό, Αναλυτικά Καθολικά.

Πεδία εφαρμογής Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Επιχείρηση προς επιχείρηση

Η ανάγκη χρήσης ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων προκύπτει από τη σπουδαιότητα που έχει για τις επιχειρήσεις, η δυνατότητα άμεσης ή και αυτόματης παραγγελίας ειδών, όταν ο αριθμός των τεμαχίων που βρίσκεται στην αποθήκη πέφτει κάτω από ένα ελάχιστο όριο. Άλλη σημαντική εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου στις επιχειρήσεις είναι η ηλεκτρονική τιμολόγηση.

Επιχείρηση προς Δημόσιους φορείς

Η χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων και Δημόσιων Οργανισμών σκοπό έχει τη διαμόρφωση ενός λειτουργικότερου περιβάλλοντος εξυπηρέτησης των συναλλασσομένων με τις υπηρεσίες και τη μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών. Ενδεικτικό παράδειγμα στην κατεύθυνση αυτή αποτελούν οι καταστάσεις ασφαλιστικών εισφορών (Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων – ΑΠΔ) που υποβάλλουν οι εργοδότες προς το ΙΚΑ μέσω του Internet. Η διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται με την καταβολή των υποχρεώσεων των εργοδοτών μέσω τραπεζών. Άλλο σημαντικό παράδειγμα απλοποίησης των εργασιών με τη χρήση μεθόδων ηλεκτρονικού εμπορίου συναντάμε στις Περιοδικές Δηλώσεις Φόρου Προστιθεμένης Αξίας (ΠΔ-ΦΠΑ) όπου οι επιχειρήσεις υποβάλλουν τα αντίστοιχα ηλεκτρονικά έντυπα μέσω του Internet. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας γίνεται και σε αυτή την περίπτωση με την καταβολή των υποχρεώσεων ΦΠΑ των επιχειρηματιών μέσω τραπεζών.

Επιχείρηση προς καταναλωτές

Από τα πιο γνωστά παραδείγματα ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών (Business to Consumer – B2C) αποτελούν τα ηλεκτρονικά καταστήματα ή ηλεκτρονικό λιανεμπόριο. Στις περιπτώσεις αυτές οι καταναλωτές διαλέγουν από τα προϊόντα τα οποία βρίσκουν στις σελίδες ενός ηλεκτρονικού (συνήθως internet) καταστήματος και τα τοποθετούν σε ένα ηλεκτρονικό καλάθι αγορών. Με την ολοκλήρωση των επιλογών τους συμπληρώνουν τον αριθμό και

άλλα στοιχεία της πιστωτικής τους κάρτας, οπότε τα στοιχεία από το καλάθι τους μεταφέρονται σε μία προς εκτέλεση παραγγελία. Η παράδοση των προϊόντων γίνεται με κλασικούς τρόπους (courier, ταχυδρομείο, κλπ).

Καταναλωτές προς Δημόσιους φορείς

Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα ηλεκτρονικής συναλλαγής του πολίτη με το κράτος αποτελεί η ηλεκτρονική (μέσω internet) υποβολή φορολογικής δήλωσης.